

КОРИНЕНКО П. С., БАРМАК М. В., ФАРТУШНЯК А. К., ТЕРЕЩЕНКО В. Д., СТАРКА В. В. КУРС ЛЕКЦІЙ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ХХ - ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ У ДВОХ ЧАСТИНАХ. ЧАСТИНА І (ПОЧАТОК ХХ СТ. – 1939 Р.) – ТЕРНОПІЛЬ, 2010 – 376С.

КОРИНЕНКО П. С., БАРМАК М. В., ТЕРЕЩЕНКО В. Д., СТАРКА В. В. КУРС ЛЕКЦІЙ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ХХ - ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ У ДВОХ ЧАСТИНАХ. ЧАСТИНА ІІ (1939 -2010 РР.) – ТЕРНОПІЛЬ, 2010 – 392С.

У статті прорецензовано посібники з історії України. Найбільша увага в посібниках привернута до економічної та політичної історії. Наведено багато відомостей про показники економічного розвитку українських земель в різні часи вказаного періоду.

Рецензоване видання охоплює новітній період історії України, події якого визначали формування сучасного стану суспільства і продовжують певним чином впливати на сьогодення. Автори, відповідно до поставленої мети, зосередили зусилля на висвітленні державотворчих, економічних, соціальних, національно-культурних процесів, а також зовнішньополітичної діяльності України, особливо на сучасному етапі.

Навчальний матеріал у посібнику поділено на чотири розділи: «Українські землі на початку ХХ ст. Українська національно-демократична революція 1917-1920 рр.»; «Міжвоєнний період в історії українського народу (1921-1939 рр.)»; «Українська РСР у 1939-1991 рр.»; «Розбудова незалежної держави Україна (1991-2010 рр.)».

Важливим на нашу думку, є спроба показати соціальний та національний аспекти аграрного питання на початку ХХ ст. Досить докладно розглянуто утворення та діяльність українських політичних партій. Належне місце займає виклад подій в західноукраїнському регіоні, зокрема вказано, що саме тут діяльність ОУН знаходила найбільшу підтримку. Автори всебічно показують події двох світових воєн на території України, боротьби за відновлення Української державності в 1917-1920 рр., Голодоморів 1921-1923 рр., 1932-1933 рр., 1946-1947 рр., політичних репресій в радянські часи, розвитку України після проголошення незалежності в 1991 р.

Характерною рисою посібника є насиченість, а в окремих місцях і перенасиченість, фактичним матеріалом.

Автори послідовно дотримувалися задекларованого в передмові до І частини прагнення «уникнути ідеологічної чи кон'юктурної за ангажованості, однозначно оцінюючих визначень, які суперечать об'єктивній багатогранності історичних процесів та явищ». В зв'язку з цим варто відзначити широке висвітлення в курсі лекцій досягнень та здобутків радянської влади в УРСР в розвитку промисловості, науки, освіти, охорони здоров'я тощо. При викладі подій, явищ, які неоднозначно оцінюються нашими сучасниками, різними політичними силами, автори наводять різні точки зору. Це стосується кількості Українських Січових Стрільців; періодизації Української національно-демократичної революції; значення заборони Центральною Радою українізації військових частин в липні 1917 р. умов Брестського миру; грамоти гетьмана П. Скоропадського 14 листопада 1918 р. про федеративну спілку з Росією; оцінок гетьманату П. Скоропадського: Акту злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 р.; переходу УГА в розпорядження Добровольчої армії 16 листопада 1919 р. Також таким чином висвітлено питання утворення СРСР та статусу в ньому УСРР; нової економічної політики, голодомору 1932-1933 рр., включення в 1939 -1940 рр., західноукраїнських земель до складу СРСР; чисельності радянського партизанського руху; освоєння цілинних земель та інші.

Надбанням посібника є вміщення після кожної лекції контрольні запитань, тестових завдань, списку рекомендованих опублікованих джерел і літератури.

Рецензований посібник не позбавлений окремих недоліків. На наш погляд варто було вказати, що керівництво, очолюване М. Грушевським, Товариства імені Т.Г. Шевченка у Львові розглядало його як зародок Української Академії наук; пояснити, що термін «посол» в Австро-Угорщині та Польщі означає депутат до парламенту чи інших представницьких інститутів; повідомити про участь інженерно-технічних працівників у підготовці рекорду О. Стаханова; більш аргументувати висновок про сформованість в роки перших п'ятирічок «національного українського робітничого класу і технічної інтелігенції». Також доцільно б навести матеріали

.....
про каральні заходи німецьких окупантів після дій партизанів, зокрема спалення гітлерівцями сіл, коротко зупинитися на причинах та суті польсько-української конфронтації на Волині в роки війни. Варто було б додати, що звинувачені в 1949 р. в космополітизмі І. Стебун та Є. Адельгейм, в другій половині 30-х рр. доклали чимало зусиль до безпідставних звинувачень низки письменників в українському буржуазному націоналізмі; пояснити яку суть вклала радянська влада в термін «спекуляція» в 40-х рр.: Вказати на зниження цін на споживчі товари в 1948-1950 рр. необхідно показати зростання розмірів обов'язкової для населення підписки на Державну позику, відзначити резонанс в суспільстві, викликаний присвоєнням Р. Шухевичу звання Героя України.

В посібнику трапляються повтори окремих сюжетів: про розвиток нафтогазової промисловості в Прикарпатті (частина II, С. 85, 110), про відсутність в радянських військових навчальних закладах наприкінці 30-х на початку 40-х рр. вивчення тактики боїв оборонного характеру (частина II, С. 23, 27). Трапляються окремі неточності та суттєві похибки. Так на с. 21 частини II цитуються рядки пісні з кінофільму «Небесний тихохід», створеного в роки війни, а не раніше. Напередодні війни повсюди демонстрували кінофільм «Якщо завтра війна» і транслювали слова пісні з нього: «Если завтра война, мы сегодня к походу готовы».

В українській мові немає слова «осіню», є слово «восени», в літературній мові вживається слово «влітку», а не «літом» (частина I, С. 213).

Загалом, визнані недоліки мають несуттєвий характер, посібник може бути використаний для навчальної роботи, а після усунення недоліків рекомендованих для вивчення курсу історії.

S.L. Kalitko P.S. Korinenko, M.I. Barmak, A.K.Fartushnyk, I.D. Tereshenko, I.I. Starka COURSE of LECTURES On HISTORY of UKRAINE of XX is BEGINNING of XXI of CENTURY In TWO PARTS. PART of I (BEGINNING OF XX OF CENTURY. - 1939) -ТЕРНОПІЛЬ, 2010 - 376С. . A COURSE of LECTURES On HISTORY of UKRAINE of XX is BEGINNING of XXI of CENTURY In TWO PARTS. PART of II (1939 -2010 PP.) is TERNOPIL, 2010 - 392С..

In the article manuals are reviewed on history of Ukraine. A most notice in manuals come into to economic and political history. Many information over is brought about the indexes of economic development of Ukrainian earth in different times of the indicated period

УДК 94(477)

Ю.С. Степанчук

**КРИВОШЕЯ В.В. КОЗАЦЬКА СТАРШИНА ГЕТЬМАНЩИНИ. ЕНЦИКЛОПЕДІЯ. –
К.: «СТИЛОС», 2010. – 792 С.**

У статті прорецензовано енциклопедію В.В. Кривошеї, присвячену персональному складу козацької старшини Гетьманщини.

Політичні зміни початку 90-х рр. минулого століття активізували інтерес широкого кола громадськості до вітчизняної історії, а особливо до питань, пов'язаних із періодом Гетьманщини в Україні.

Рецензована книга – унікальне видання у новітній історіографії присвячене вивченню персонального складу козацької старшини Гетьманщини другої половини XVII-XVIII ст. Енциклопедія включає біографи 14 591 козацьких старшин. Це генеральні старшини, полковники, полкова старшина, повні і наказні сотники, військові канцеляристи, урядники Генеральної військової артилерії і полкової артилерії, Генерального військового суду і полкових судів, компанійську і неурядову старшину (значних військових, військових, бунчукових і значкових товаришів), які складали козацьку еліту Гетьманщини. Завдяки автору прізвища цих людей, їхня діяльність повернуті із небуття.

Дане видання має й джерелознавчий характер. Адже, реєстрова й біографічна його частини підготовлені майже виключно на основі архівних документів. Переважна більшість імен, історичних фактів до наукового обігу вводяться вперше.

Енциклопедія «Козацька старшина Гетьманщини» є важливим джерелом у дослідженні соціально-економічної та політичної історії тодішньої України. Наприклад, вчитуючись у